

Tiede ja politiikka eduskunnassa

■ Timo Turja

Viime aikoina on usein vaadittu tutkimustiedon parempaa hyödyntämistä poliittisessa päätöksenteossa. Euroopan unionin useisiin strategisiin asiakirjoihin on esimerkiksi kirjattu tavoite kehittää tieteelliseen näyttöön perustuvaa poliittista päätöksentekoa. Myös eurooppalaista koulutuspolitiikkaa on tarkoitus kehittää entistä enemmän tieteelliseen tutkimustietoon perustuvaksi. Tässä artikkelissa kuitenkin esitän epäilyksen, voiko nykyistä suomalaista tutkimustietoa juuri hyödyntää poliittisessa päätöksenteossa. Tämä ei johdu kansanedustajista vaan pikemminkin tutkijoiden kyvyttömyydestä ymmärtää politiikkaa ja parlamentaarista päätöksentekoa.

Akatemiaprofessori Kari Palonen on sanonut, että parlamentaarikoilla ei ole välttämättä paljon opittavaa tutkijoilta. Tutkijoilla sen sijaan on paljon opittavaa kansanedustajilta. Parlamentaarinen puolesta ja vastaan puhuminen – pro et contra – on yksinkertaisesti tieteellistä argumentaatiota kehittyneempi retoriikan muoto (Palonen 2008, 199).

Palosen näkemyksessä on paljon perää. Nykyistä suomalaista tieteellistä tutkimusta on vaikea hyödyntää poliittisessa päätöksenteossa. Myös suomalaisten tutkijoiden kyky ymmärtää politiikkaa on aikaisempaa heikompaa. Erityisen hälyttävä tutkimustulos paljastui Lauri Rapelin väitöskirjasta *Tietääkö kansa?* Hän nimittäin huomasi, että yhteiskuntatieteellisen tutkinnon suorittaneet vastaajat eivät tieneet politiikasta yhtään enempää kuin muut akateemisesti koulutetut kansalaiset (Rapeli 2010, 128). Havainto pakottaa kysymään, mikä on vialla suomalaisessa yhteiskuntatutkimuksessa ja -koulutuksessa, jos alan opiskelu ei millään tavalla lisää tietämystä politiikasta.

Tutkijat poliittisessa päätöksenteossa

Ann Kellerin mukaan tutkijat voivat tieteellisillä tutkimuksillaan osallistua poliittiseen päätöksentekoon kolmessa eri vaiheessa: asialistan laatimisessa, lainsäädännön eri vaiheissa ja päätösten arvioinnissa ja implementoinnissa (Keller 2009, 6–14).

Tutkijat usein onnistuvat tutkimuksillaan nostamaan uuden yhteiskunnallisen ilmiön poliittisen keskustelun kohteeksi. Erik Allardtin esittämä teoria kommunismista osana yhteiskunnan modernisaatiota, Matti Pohjolan tulkinna tehostomasta suomalaisesta pääomasta, Tytti Solantauksen havainnot samaa sukupuolta olevien parien lasten kasvamisesta ovat esimerkkejä tieteellisistä tutkimuksista, jotka ovat nousseet yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaneet myös poliittisen asialistan laatimiseen.

Kun tutkijat osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun, on usein mahdotonta sanoa, missä roolissa he toimivat. Max Weberiä lainaten, monet tutkijat toimivat ikään kuin ”tilapäispoliitikon” roolissa tuodessaan tutkimustuloksiaan tai havaintojaan julkisuuteen. Erityisesti yhteiskuntatieteet ovat läpeensä politisoituneita tieteitä. Tästä hyvä esimerkki on Vesa Puurosen määritelmä omasta tutkimustyöstään:

”Tieteenalani sosiologia on poliittinen tiede. Tutkimustyöni ja poliittinen toimintani ovat kokonaisuus. Tarkoitukseni on vaikuttaa yhteiskuntaan niin tutkimuksieni kuin poliittisen toiminnankin avulla.” (Blogi ”Poliittinen toimintani” 15.1.2012)

Tieteen politisoituminen on edennyt myös luonnontieteisiin. Moni tutkija tuntuu tekevän esimerkiksi ympäristötiedettä poliittisista motiiveista. Riccardo Viale on kuitenkin todennut, että tieteellisen tiedon auktoriteetti on riippuvainen tieteen autonomiasta. Jos tutkijat omaksuvat

arvonsa ja toimintatapansa politiikasta, tieteen auktoriteetti häviää (Viale 2001, 50).

Tämä näkyy myös eduskunnassa. Poliittisuus voi muuttua rasitteeksi siinä vaiheessa, jos tutkija kutsutaan eduskunnan valiokuntaan kuultavaksi. Valiokunnassa tutkijan näkemyksiä kuullaan sitä tarkemmin, mitä enemmän hänen objektiivisuuteensa ja puolueettomuuteensa luotetaan. Tieteellisen tiedon toivotaan sisältävän sen kaltaisia tosiasioita, joihin kaikki valiokunnan jäsenet erilaisista poliittisista näkemyksistään huolimatta voivat luottaa.

Tutkijan rooli on kaikista ahtain silloin, jos hän osallistuu tehtyjen poliittisten päätösten arviointiin esimerkiksi selvitysten tekijänä. Tuolloin tutkijan odotetaan toimivan tieteellisessä roolissaan ennalta annetun tehtävämäärityksen mukaisesti. Tällä hetkellä valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa esimerkiksi arvioidaan, kuinka palvelusetelilaki on vaikuttanut sosiaalipalveluiden käyttöön, miten arvonlisäverokantojen laskeminen on muuttanut ravintolapalveluiden kulutusta ja millä tavoin maahanmuutto vaikuttaa kohdealueen työmarkkinoihin.

Tieteellisen asiantuntemuksen merkitys

Tiedonsosiologisessa tutkimuksessa on hyvin ristiriitaista tietoa siitä, millä tavoin tieteellinen tieto vaikuttaa parlamentaariseen päätöksentekoon. Eduskunnan pöytäkirjoista olen löytänyt ainoastaan yhden merkinnän siitä, että kansanedustaja on julkisesti täysistunnossa tunnustanut muuttaneensa kantaansa kuultuaan valiokunnassa tutkijalta uutta tieteellistä tutkimustietoa. Valiokuntavaiheessa käsiteltävät asiat ovat jo niin pitkälle politisoituneet, että kansanedustajat usein ovat jo määritelleet kantansa ja etsivät asiantuntijoilta lähinnä jälkikäteistä vahvistusta omille poliittisille näkemyksilleen.

Barker ja Peters ovat esittäneet tulkinnan, jonka mukaan Pohjoismaiden kaltaisissa pluralistisissa poliittisissa järjestelmissä tieteellisen asiantuntijan rooli määritellään parlamenteissa vapaammin kuin esimerkiksi Isossa-Britanniassa (Barker & Peters 1993, 9). Siellä parlamentin enemmistö voi halutessaan rajata kuultavat asiantuntijat niin, että he edustavat ainoastaan

hallituksen politiikkaa tukevaa tiedenäkemyksiä. Suomessa valiokunnat sen sijaan pyrkivät kutsumaan asiantuntijoiksi erilaisia ja vastakkaisiakin tieteellisiä näkemyksiä edustavia tutkijoita. Varsinkin aiemmin korostettiin sitä, että kuultavat tieteelliset asiantuntijat edustavat myös erilaisia poliittisia puolueita tai suuntauksia, mm. tästä syystä perustuslakivaliokunta on käyttänyt niin usein Mikael Hidénia, Ilkka Saraviitaa ja Antero Jyränkiä valtiosäännön asiantuntijoina.

Yliopistojen piirissä on joskus ollut vaikea hyväksyä sitä, että asiantuntijan aseman on saatanut saada myös ilman alan muodollista tieteellistä jatkokoulutusta ja meritoitumista. Esimerkiksi vuonna 2010 ympäristövaliokunta kuuli kirjailija Risto Isomäkeä asiantuntijana tehdessään päätöstä ydinvoiman lisärakentamisesta. Vuonna 2007 pääministeri Matti Vanhanen kutsui hallituksensa ilmastopoliittiseksi asiantuntijaksi Oras Tynkkysen. Blogikirjoituksessaan ”Eikö Suomessa tieteellä ole väliä?” Helsingin yliopiston entinen rehtori Kari Raivio kommentoi nimitystä kitkerästi:

”Kun Nobel-palkittua fyysikkoo ei maasta löytynyt, tyydyttiin toiseksi parhaaseen vaihtoehtoon, nimittäin varasijalta vihreiden kansanedustajaksi nousseeseen yhteiskuntatieteiden kandidaatti Oras Tynkkyseen! Hänen tieteellisenä meriittinään on gradutyö aiheesta lihavian representaatio tv-sarjoissa mutta sen lisäksi ’laaja sivuaine ympäristöpolitiikasta.’ (29.1.2009)

Tänä päivänä puhutaan paljon tarpeesta perustaa poliittiset päätökset tieteelliseen tietoon, mutta tosiasiaa luottamus tieteeseen on viimeisten vuosikymmenten aikana vähentynyt. Säädösvalmistelussa tapahtunut kehityskään ei ole suosinut tutkijoita. Komitealaitoksen aikana ansioituneilla tutkijoilla oli nykyistä paremmat mahdollisuudet osallistua yhteiskuntapoliittisten ratkaisujen valmisteluun.

Yaron Ezhari on väittänyt, että emotionaalisia, moraalisia ja symbolisia syitä käytetään yhä enemmän tieteellisten argumenttien sijasta perustelemaan poliittisia päätöksiä (Ezhari 1990). Hyvin perustein voidaan väittää, että Suomen eduskunnassakin tieteellisen tiedon arvoisuus on ollut korkeinta 1920- ja 1930-luvulla. Tuolloin oli tavallista, että johtavat tiedemiehet toimivat samalla myös kansanedustajina. E. N.

Setälän, Rafael Erichin, K. J. Ståhlbergin, Väinö Voionmaan, Viljo Annalan ja lukuisten muiden tiedemieskansanedustajien johdolla eduskuntaan syntyi akateeminen keskustelukulttuuri, jossa täysistuntopuheetkin usein muistuttivat yliopistoluentoja.

Muut uskaltautuivat harvoin haastamaan akateemisesti korkeasti koulutettuja kansanedustajia. Tutkijoiden ja tieteen auktoriteettia ryhdyttiin vakavasti kyseenalaistamaan – monen muun instituution ohella – vasta vuoden 1970 ”nuorisovaalien” jälkeen, jolloin nuoret vasemmistolaiset kansanedustajat asettivat kritiikkinsä kohteeksi ”porvarillisen tieteen”. Myös Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen vuonna 1986 monet kansanedustajat sanoivat menettäneensä luottamuksensa tutkijoihin ja tieteeseen. Asiantuntijakuulemisissa monet tutkijat nimittäin olivat pitäneet ydinenergiaa täysin turvallisenä energiamuotona.

Tutkimustiedon merkitys on sitä suurempi, mitä enemmän käsitellään asioita, joista kansanedustajilla itsellään ei ole henkilökohtaista kokemusta tai osaamista. Tutkijoiden asiantuntijavalta on suurinta tekniikkaan, lääketieteeseen ja valtiosääntöoikeuteen liittyvässä päätöksenteossa, sillä vain harva kansanedustaja hallitsee koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella syvällisesti näitä tiedon alueita. Sen sijaan esimerkiksi kasvatustieteilijöiden asiantuntijavalta on huomattavasti pienempi. Jokaisella kansanedustajalla on kokemusta kasvatuksesta ja koulutuksesta sekä niiden perusteella myös tieteellisten asiantuntijoiden tiedollinen auktoriteetti voidaan kyseenalaistaa, kuten esimerkiksi edustaja Kirsi Ojansuu teki täysistunnon 15.11.2006:

”Uusia ratkaisuja koulutuksessa pitäisi lähteä kokeilemaan nykyistä ennakkoluulottomammin. Esimerkki tästä on eheytetty koulupäivä. Perusteellinen ja laaja-alainen tutkimustieto aiheesta puuttuu. Se kävi ilmi valiokunnan kuulemisessa, jossa monet asiantuntijat kommentoivat asiaa väärin käsitysten ja mielikuvien pohjalta.”

Miksi tieteellinen tieto ei muutu politiikaksi?

Tutkimuskirjallisuudessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että tieteellisen tiedon hyödyntäminen poliittisessa päätöksenteossa jää aina puutteelli-

seksi, koska tutkimustulokset ovat luonteeltaan epävarmoja, kiistanalaisia, muuttuvia ja ristiriitaisia (esim. Lampinen 1992; Turja 2003).

Kansanedustaja Väinö Voionmaa, joka itse oli siis professori ja merkittävä tiedemies, esitti täysistunnossa 10.4.1931 perustelun sille, miksi eduskunta ei voi tehdä poliittisia päätöksiä tieteellisen tiedon perusteella:

”Me emme voi lähteä yhteiskunnallisia asioita ratkaisuun vaihtelevien yksityisten tutkimusten ja väitöskirjojen mukaan. Ne ovat tärkeitä asian valaisemiseksi, ne ovat huomioon otettavia asianhaaroja, mutta tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa ratkaisevaksi täytyy asettaa yhteiskunnan etu ja yleinen yhteiskunnallinen kokemus.”

Jos siis yhteiskunnan etu ja tutkimustulokset ovat ristiriidassa, poliittisessa päätöksenteossa yhteiskunnan kokonaisuus painaa aina enemmän. Poliittisessa päätöksenteossa tärkeintä on aina tarkoituksenmukaisuusharkinta – ei todellisuusharkinta kuten tutkimustyössä.

Tutkija etsii totuutta, pyrkii objektiivisuuteen ja luottaa vertaisarviointiin. Kansanedustaja sen sijaan etsii poliittista valtaa, pyrkii ajamaan äänestäjensä etua ja kyseenalaistaa vastustajiensa auktoriteetin. Tutkijoiden ja kansanedustajien käsitys todellisuudesta on perimmiltään erilainen. Tutkijoilla on yleensä käsitys riippumattomasta objektiivisesta todellisuudesta, kansanedustajille todellisuus sen sijaan on aina retoriikkaa.

Näiden kahden erilaisen kulttuurin jännitteestä kertovat paljon kokemukset, joita on ollut niillä kansanedustajilla, jotka ovat siirtyneet tieteelliseltä uralta politiikkaan. Paras esimerkki tästä on Pekka Kuusi. Hän aloitti kansanedustajan toimensa vuonna 1966, jolloin hän oli suomalaisen alkoholitutkimuksen uranuurtaja ja rationaalisen suunnitteluideologian kannattaja. Hän yritti perustella poliittiset näkemyksensä uusimmalla tutkimustiedolla. Kun Kuusi puhui uudesta alkoholipolitiikasta, edustaja Kerttu Saalasti kumosi hänen pohdiskelunsa seuraavalla argumentilla:

”Olin palaamassa kotiin päin, ja matkalla tien varrella näimme emännän viittovan autoa pysähtymään. Näimme emännän pettymyksen, kun meidän autossa oli vain kaksi naista. Kuitenkin hän hätäntyneenä pyysi, että me soittaisimme poliisille, koska poika tuli humalassa kotiin ja raivoaa. Tämä nyt on sitä uutta alkoholipolitiikkaa!” (28.5.1968)

Eduskunnassa käydyssä keskustelussa tällaiset arkikokemuksiin perustuvat argumentit ovat samanarvoisia kuin tutkimustietoon perustuvat argumentit. Viime kädessä akateemikolla ja sahurilla on kansanedustajan toimessa vain yksi samanarvoinen ääni.

Entä tutkijat?

Syy tutkimustiedon puutteelliseen hyödyntämiseen ei kuitenkaan ole aina kansanedustajissa vaan pikemminkin tieteessä ja tutkijoissa. Pierre Bourdieun mukaan todellinen poliittinen rohkeus on itsensä asettamista ongelmien ratkaisijaksi – ei ongelmien poliittista hyödyntämistä (Bourdieu 2008, 190). Tämänkaltaisen rohkeus edellyttää sitä, että kansanedustajat saavat tutkijoilta tietoa yhteiskunnallisista ongelmista ja niiden ratkaisuvaihtoehdoista. Nykyistä suomalaista yhteiskuntatutkimusta on kuitenkin vaikea käyttää tässä tehtävässä.

Tieteen sisäinen kehitys saattaa joskus olla sellainen, että se tekee tutkimustiedon hyödyntämisen päätöksenteossa vaikeaksi. Hyvinvointivaltion rakentaminen oli suomalaisen yhteiskunnan suuri tarina, jonka kirjoittamiseen tutkijat osallistuivat. Poliittisesti vaikuttavimmat suomalaiset tutkimukset ovat käsitelleet hyvinvointivaltion haasteita, kuten Erik Allardtin *Yhteiskunnan rakenne ja sosiaalinen paine* (1964) ja Pekka Kuusen *60-luvun sosiaalipolitiikka* (1961). Molemmat tutkimukset olivat teoreettisesta perustastaan huolimatta instrumentaalisesti ja käytännöllisesti suuntautuneet. Samankaltainen tekninen tiedonintressi ohjasi myös suomalaista politiikan tutkimusta 1980-luvulle asti. Usein kansainvälisen politiikan ja ulkopoliittikan historian tutkimusta tehtiin, jotta tutkimuksen avulla voitaisiin tukea maamme ulkopoliittista päätöksentekoa.

Sen jälkeen tarina katkesi, akateeminen sukupolvi vaihtui. Suomalaisessa sosiaalitutkimuksessa yleistyivät laadulliset tutkimukset, jotka perustuvat haastatteluaineistojen analysointiin. Poliitikatieteissä puolestaan yleistyivät mikroanalyytit, joissa esimerkiksi tutkittiin, kuinka politiikkaa tehdään arkipäivän valinnoissa, kun valitaan syödäkö liha- vai kasvisruokaa. 1990-luvulta läh-

tien suomalainen yhteiskuntatutkimus on ollut luonteeltaan anti-institutionaalista, laadullista ja kielellistä. Makrotason politiikka-analyytit puuttuvat, samoin vankka kvantitatiivinen tutkimus. Tällainen tutkimus voi toki olla hyvää perustutkimusta, mutta päätöksenteossa sitä on vaikea hyödyntää. Poliittiset päätökset edellyttävät aina yleistettävyyttä, kvantifiointia, kustannuslaskentaa ja vaikutusarviointia.

Jos tieteelliseen näyttöön perustuva poliittinen päätöksenteko yleistyy tulevaisuudessa, se saattaa kuitenkin avata suomalaiselle yhteiskuntatutkimukselle uudenlaisen tavan vaikuttaa yhteiskuntaan. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että myös näiden tieteiden alalla ryhdytään käyttämään aikaisempaa enemmän kokeellisia menetelmiä. Yhdysvalloissa kokeellisen politiikan tutkimuksen alkuna pidetään Harold Gosnellin tutkimusta äänestäjien rekisteröitymisestä vuodelta 1927. Gosnell lähetti satunnaisesti tietyn vaalipiirin äänioikeutetuille kansalaisille kirjeen, jossa kehotti näitä rekisteröitymään äänestäjiksi. Sen jälkeen hän mittasi, millainen vaikutus lähetetyllä kirjeellä oli äänestysaktiivisuuteen (Green & Gerber 2003, 95). Suomessa kokeellista politiikan tutkimusta ei juuri tehdä.

Tieteelliseen näyttöön perustuva päätöksenteko edellyttäisi myös eduskunnan päätöksentekojärjestelmän kehittämistä. Jos päätösten pitäisi perustua parhaimpaan mahdolliseen tieteelliseen tietoon, se merkitsisi myös ulkomaisien tutkijoiden kuulemista valiokuntakäsittelyn aikana. Tähän ei nykyisinkään ole mitään periaatteellista estettä, mutta lähinnä vain ulkoasianvaliokunta ja tulevaisuusvaliokunta ovat käyttäneet ulkomaisia tutkijoita asiantuntijoina.

Tutkijat, politiikka ja etiikka

Poliittisessa päätöksenteossa on omat sääntönsä, joista tutkijan on oltava tietoinen voidakseen menestyä tieteellisenä asiantuntijana.

Eduskunnan päätöksenteon perustana on parlamentaarisen autonomian periaate. Vallan kolmi- jaosta periytyvä periaate tarkoittaa sitä, että eduskunnalla on oikeus itse määritellä omat arvonsa, sääntönsä, työtapansa sekä tehdä päätöksensä ilman ulkoista painostusta. Demokratian toimi-

vuuden kannalta parlamentaarinen autonomia on yliopistojenkin autonomiaa tärkeämpi arvo.

Tutkijan tulee hyväksyä ja kunnioittaa sitä, että päätökset tekee poliitikko, jolla ei ole asioista samankaltaista tieteellistä asiantuntemusta kuin tällä itsellä. Kansanedustajilla on täysi oikeus tehdä asiantuntijoiden kannan vastaisia päätöksiä ja jopa asettaa tieteellisen tiedon merkitys kyseenalaiseksi. Kansanedustajien varovainen suhtautuminen tutkimustietoon voi olla hyvinkin perusteltua. Raymond Boudon on esimerkiksi todennut, että tieteelliset asiantuntijat levittävät poliitikoille yhtä heikosti perusteltuja uskomuksia kuin tavalliset kansalaisetkin. Boudon päätyi tähän johtopäätökseen tutkittuaan tavallisten kansalaisten ja tieteellisten asiantuntijoiden näkemyksiä mm. kehitysavusta, koulujen opetusohjelmista ja metadonin käytöstä (Boudon 2001, 77–82).

Tutkijan tulee myös hyväksyä se, että astuessaan sisälle valiokuntahuoneeseen hänen viestinsä politisoituu. Eduskunnan valiokuntahuone on heresteettinen tila. W. H. Riker on kutsunut herestetiikkaa poliittisen manipulaation taidoksi ja kyvyksi järjestää asiat siten, että poliittinen voitto on mahdollinen (Riker 1986). Heresteettisyys tulee ilmi siinä, että kansanedustajat usein kutsuvat asiantuntijoita valiokuntaan pikemminkin löytääkseen tukea omalle poliittiselle näkemykselleen kuin kuullakseen uusia tieteellistä tietoa. Tutkimustieto on näin ollen aina väline poliittisessa kamppailussa. Se muuttuu kansanedustajien keskusteluissa retoriikaksi.

Kansanedustajien rooliin kuuluu asioiden politisointi, mutta tutkijan ei tule asiantuntijan roolissa ryhtyä tilapäispoliitikoksi. Jos tutkija omaksuu tämän roolin, vaarana on manipulatio. Yhdysvalloissa on näyttöä siitä, kuinka tiedemiehet ovat ryhtyneet tilapäispoliitikon roolissa ajamaan omaa henkilökohtaista etuaan tai tieteenalansa etua. On esitetty väite, että päätös vetypommin kehittämisestä tehtiin tiedemiesten manipuloinnin seurauksena eikä päätöksentekijöiden aidosta poliittisesta tahdosta. Tiedemiehet pystyivät manipuloimaan päättäjiä suunnitelman toteuttamiseen ja varmistamaan siten omalle tutkimustyölleen rahoituksen. Myös eduskunnas-

sa esitetystä asiantuntijalausunnoista paljastuu usein tieteen ulkoisia arvoja, poliittisia tavoitteita ja tiedepoliittista vallankäyttöä.

Kansanedustajat voisivat omaksua tutkijoilta lääketieteestä tutun konsensusmenettelyn ristiriitaisen tiedon arviointiin. Tutkijat hyötyisivät paljon, jos ymmärtäisivät kansanedustajien tavoin oman työnsä retorisen luonteen. Vaikka on olemassa objektiivinen todellisuus, ei ole olemassa objektiivisia puheakteja. Kun tutkija ymmärtää tämän, hän pystyy myös tiedostamaan aikaisempaa paremmin omat arvonsa, ideologiansa ja tiedepoliittiset tavoitteensa.

Lähteet

- Barker, Anthony, Peters, Guy B. (toim.). *The Politics of Expert Advice: Creating, Using and Manipulating Scientific Knowledge for Public Policy*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1993.
- Boudon, Raymond. A "Satisfying" Theory of Social Knowledge teoksessa Riccardo Viale (toim.) *Knowledge and politics*. New York: Physica-Verlag, 2001.
- Bourdieu, Pierre. *Political Interventions: Social Science and Political Action*. London; New York (N.Y.): Verso, 2008.
- Ezhari, Yaron. *The Descent of Icarus: Science and the Transformation of Contemporary Democracy*. Harvard, 1990.
- Green, Donald P., Gerber, Alan S. The Underprovision of Experiments in Political Science. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol 589, 1, 2003.
- Keller, Ann Campbell. *Science in Environmental Policy: the Politics of Objective Advice*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2009.
- Lampinen, Osmo. *The Utilization of Social Science Research in Public Policy*. Helsinki: VAPK-Publishing, 1992.
- Palonen, Kari. *The Politics of Limited Time: The Rhetoric of Temporal Judgement in Parliamentary Democracies*. Baden-Baden: Nomos, 2008.
- Rapeli, Lauri. *Tietääkö kansa?: kansalaisten politiikkatietämys teoreettisessa ja empirisessä tarkastelussa*. Turku: Turun yliopisto, 2010.
- Riker, William. *The Art of Political Manipulation*. New Haven: Yale University Press, 1986.
- Turja, Timo. "Mitä me niillä tiedemiehillä sitten teemme?" – yhteiskuntatieteellisen tiedon käyttö eduskunnassa. *Tieteessä tapahtuu*, 8, 2003.
- Viale, Riccardo. Truth, Science, and Politics: an Analysis of Social Epistemology teoksessa Riccardo Viale (toim.) *Knowledge and politics*. New York: Physica-Verlag, 2001.
- Näiden lisäksi on käytetty eduskunnan täysistuntojen pöytäkirjoja.

Kirjoittaja on valtiotieteiden lisensiaatti ja Master of Arts, joka toimii Eduskunnan kirjastossa johtavana tietoasiantuntijana.